

Рейтинговий звіт IVFK 005-015 short про оновлення кредитного рейтингу

Об'єкт рейтингування:	м. Івано-Франківськ
Тип рейтингу:	довгостроковий кредитний рейтинг за Національною рейтинговою шкалою
Рейтингова дія:	оновлення
Дата визначення:	07.05.2009 р.
Дата оновлення:	28.04.2016 р.
Рівень кредитного рейтингу:	uaBBB+
Прогноз:	стабільний

Наданий у результаті рейтингового аналізу кредитний рейтинг визначено за Національною рейтинговою шкалою, на що вказують літери **ua** у позначці кредитного рейтингу. Національна рейтингова шкала дозволяє виміряти розподіл кредитного ризику в економіці України без урахування суверенного ризику та призначена для використання емітентами цінних паперів, позичальниками, фінансовими установами, посередниками та інвесторами на фінансовому ринку України.

Висновок рейтингового агентства щодо кредитного рейтингу позичальника

Кредитний рейтинг м. Івано-Франківська ґрунтується на результатах аналізу економічних та фінансових показників за 2015 рік, даних щодо демографічної ситуації, стану ринку праці, інформації відносно боргових зобов'язань міста, наявної у розпорядженні комунальної власності та перспективних планах на майбутнє.

Кредитний рейтинг ґрунтується на інформації, що надана самим об'єктом рейтингової оцінки, а також на іншій інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства та вважається надійною.

Історія кредитного рейтингу

Дата	07.05.2009	12.11.2009- 03.12.2015	28.04.2016
Рівень кредитного рейтингу	uaBBB+	uaBBB+	uaBBB+
Прогноз	стабільний	стабільний	стабільний
Рейтингова дія	визначення	підтвердження	підтвердження

Позичальник або окремих борговий інструмент з рейтингом **uaBBB** характеризується ДОСТАТНЬОЮ кредитоспроможністю порівняно з іншими українськими позичальниками або борговими інструментами. Рівень кредитоспроможності залежить від впливу несприятливих комерційних, фінансових та економічних умов.

Знак «+» позначає проміжну категорію (рівень) рейтингу відносно основних категорій (рівнів).

Стабільний прогноз вказує на відсутність на поточний момент передумов для зміни рейтингу протягом року.

Рівень кредитного рейтингу м. Івано-Франківська підтримується:

- помірним рівнем бюджетної забезпеченості міста у 2015 році;
- помірним рівнем прямого боргового навантаження на консолідований бюджет міста станом на 01.01.2016 р.;
- диверсифікацією надходжень до консолідованого бюджету міста за основними платниками податків, а також галузевою диверсифікацією джерел наповнення;
- інформаційною відкритістю та прозорістю.

Рівень кредитного рейтингу м. Івано-Франківська обмежується:

- погіршенням окремих показників соціально-економічного розвитку внаслідок кризових явищ в економіці України;
- нижчим за середній по країні рівнем середньомісячної заробітної плати;
- високим рівнем зношеності об'єктів інженерної, транспортної інфраструктури та житлового фонду міста, необхідністю здійснення значних капітальних вкладень у їхнє відновлення.

Резюме

Цей аналітичний звіт розкриває основні зрушення, що відбувалися в соціально-економічній та фінансовій сферах м. Івано-Франківська протягом 2015 року та оцінку (через процедуру оновлення рейтингу) їхнього впливу на спроможність Івано-Франківської міської ради виконувати свої боргові зобов'язання.

Соціальна сфера та економіка міста

Основні показники соціально-економічного розвитку міста у 2011-2015 рр. наведено у таблиці нижче.

Основні показники соціально-економічного розвитку м. Івано-Франківська¹

Показник	2011	2012	2013	2014	2015	Темп росту*, %
Чисельність наявного населення станом на кінець періоду, тис. осіб	241,7	243,7	245,6	247,8	251,5	101,5
Середньомісячна заробітна плата, грн.	2 258,0	2 533,0	2 702,0	2 918,0	3 497,0	119,8
Заборгованість з виплати заробітної плати станом на кінець періоду, млн. грн.	5,1	7,4	6,4	7,4	3,1	41,6
Обсяг реалізації продукції у відпускних цінах, млн. грн.	4 294,9	3 819,2	3 997,6	4 263,6	10 177,0	238,7
Прямі іноземні інвестиції станом на кінець періоду, млн. дол. США	199,2	188,9	338,7	504,8	464,8	92,1
Зовнішньоторговельний оборот, млн. дол. США	385,9	420,0	466,9	431,2	313,7	72,8
Введено в експлуатацію житла, тис. кв. м	297,2	209,5	284,6	381,3	398,7	104,6
Обсяг роздрібного товарообороту, млн. грн.	3 400,6	3 887,7	4 225,8	4 881,2	н/д	н/д

* темп росту показника за 2015 рік до відповідного періоду попереднього року

Джерело: Виконавчий комітет Івано-Франківської міської ради

Населення, трудові ресурси та ринок праці

На відміну від демографічної ситуації в Україні, демографічна ситуація на території Івано-Франківської міської ради щороку демонструє постійне зростання населення. Таке зростання відбувалося переважно за рахунок механічного руху населення або ж міграції (зокрема, протягом 2014 року зростання наявного населення склало 1,6 тис. осіб, протягом 2015 року – 3,3 тис. осіб), тоді як природний приріст залишався незначним. Станом на 01.01.2016 р. кількість наявного населення у м. Івано-Франківську та селах, підпорядкованих міськраді, становила 251,5 тис. осіб (у тому числі в обласному центрі мешкало 230,9 тис. осіб, в сільській місцевості – 20,6 тис. осіб).

¹ Деякі кількісні дані, що аналізуються у звіті, наведені після відповідного округлення. У зв'язку з цим значення одних і тих же показників, які наводяться в звіті більше одного разу, можуть не збігатися, а підсумкові значення окремих показників можуть не відповідати арифметичній сумі їх складових.

Під впливом поглиблення кризових явищ з початку 2015 року у місті почався процес скорочення зайнятого населення в господарському комплексі міста. Середньооблікова кількість штатних співробітників на підприємствах Івано-Франківська протягом січня-грудня 2015 року скоротилася з 73,5 тис. до 69,6 тис. осіб.

Стан економіки закономірно позначився на добробуті населення. Хоча номінально середня заробітна плата у 2015 році зростала, проте інфляція призвела до її реального падіння. При цьому варто підкреслити, що в місті залишалися ще такі компанії, які нараховували своїм працівникам заробітну плату на рівні або нижче прожиткового мінімуму та/або виплачували неофіційну заробітну плату. До того ж відбувалося стрімке подорожчання комунальних послуг, вартості проїзду на транспорті, ліків, продуктів. Таким чином, рівень доходів і заощаджень населення знаходяться на дуже низькому рівні, що змушує громадян шукати різні джерела доходів, які вони можуть отримати як в офіційній сфері діяльності, так і в неформальному секторі економіки.

Виробнича сфера, зовнішньоекономічна діяльність та транспорт

Основними галузями економіки міста Івано-Франківська є промисловість, сільське господарство, туризм, будівництво, транспорт і зв'язок. Місто входить до числа найбільш промислово розвинених міст західного регіону України, а його частка у загальнообласному обсязі реалізації продукції у 2015 році становила 31,1% (у 2014 році – 18,6%).

Серед найбільших платників обов'язкових платежів до бюджету міста є підприємства енергетичного комплексу, заклади освіти, установи державного управління, а з початку 2015 року, через законодавчі нововведення, а саме: зарахування до місцевих бюджетів акцизного податку з роздрібного продажу підакцизних товарів, і підприємства торгівельної галузі. Втім доходна база міського консолідованого бюджету є диверсифікованою, а податкова залежність від певного підприємства чи групи компаній відсутня.

Ситуація у реальному секторі економіки міста Івано-Франківська впродовж 2015 року характеризувалася наявністю як позитивних, так і негативних тенденцій. Падіння курсу національної валюти, збільшення вартості енергоресурсів, зростання цін на сировину, матеріали, товари, погіршення умов здійснення зовнішньоекономічної діяльності, складність отримання кредитних ресурсів, – усі ці та інші процеси негативно вплинули на фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання, на їх зовнішньоекономічну діяльність, а також на погіршення соціальних показників.

За підсумками 2015 року промисловими підприємствами міста було реалізовано продукції обсягом 10 177,0 млн. грн. (у відпускних цінах без акцизу і ПДВ), що у 2,4 рази більше, ніж за 2014 рік. Таке зростання суттєво позначилося на основному показнику роботи промисловості Івано-Франківська – середній обсяг реалізації промислової продукції у розрахунку на 1 мешканця міста вперше перевищив аналогічний показник по країні (на 15,7% або на 5 476,5 грн.). Найбільшу частку у

структурі реалізованої промислової продукції займали підприємства харчової галузі, енергетичного та машинобудівного комплексів (53,5%, 27,1% та 11,1% відповідно).

Економічні потрясіння 2015 року, пов'язані з різкою девальвацією гривні та ескалацією військового конфлікту, негативно позначилися на обсязі зовнішньої торгівлі. З початку 2015 року спостерігалось зниження обсягів як експорту, так і імпорту. Так, експорт івано-франківських товарів скоротився на 15,4% (до 169,6 млн. дол. США), імпорт – на 37,6% (до 144,1 млн. дол. США). Загальне зниження показників призвело до позитивного сальдо торговельного балансу: імпорт знизився більше, ніж експорт, і за рахунок цього була досягнута позитивна величина (25,5 млн. дол. США). Такі зміни негативно відбилися на розрахунковому показнику: зовнішньоторговельний оборот у розрахунку на 1 мешканця Івано-Франківська зменшився на 28,3% відносно аналогічного показника 2014 року та станом на 01.01.2016 р. склав 1 247,3 дол. США або 70,5% до показника по Україні.

У структурі експорту переважала продукція машинобудування (37%), хімічної промисловості (13,5%), а також продукти тваринного (28,2%) та рослинного походження (6,2%), в імпорті – продукція машинобудування (33,4%), пластмаси й полімерні матеріали (27,5%), недорогоцінні метали та вироби з них (10,2%).

Негативна динаміка зовнішньої торгівлі з Росією та країнами СНД змусила переорієнтуватися на інші країни, а особливо – посилити економічні зв'язки між Івано-Франківськом та країнами ЄС. Наразі країни ЄС займають провідне місце серед основних економічних партнерів Івано-Франківська (понад 60% обсягу зовнішньоторговельного товарообороту).

Обсяг зовнішньоторговельного обороту послугами підприємств і організацій м. Івано-Франківська у 2015 році склав 31,6 млн. дол. США (у т. ч. експорт послуг – 25,1 млн. дол. США). Причому внаслідок більш прискорених темпів скорочення імпорту послуг над темпами скорочення експорту, сальдо зовнішньої торгівлі послугами зберігало позитивне значення, а коефіцієнт покриття імпорту експортом у порівнянні з 2014 роком збільшився у 1,3 рази. У структурі експорту послуг домінували послуги з переробки товарів за кордоном, транспортні послуги та послуги, пов'язані з подорожами; у структурі імпорту – транспортні послуги, послуги, пов'язані з подорожами, послуги у сфері телекомунікацій, комп'ютерні й інформаційні послуги та ділові послуги.

Транспорт м. Івано-Франківська є важливою складовою в структурі економіки, яка забезпечує внутрішні та зовнішні транспортно-економічні зв'язки, з'єднує усі галузі економіки в єдине ціле. Основні зусилля підприємств транспорту спрямовані на виконання їх головного призначення – забезпечення господарського комплексу і населення перевезеннями.

Перше місце за обсягом перевезень вантажів і пасажирів серед усіх наявних видів сполучень міста займає автомобільний транспорт. Так, пасажирські автоперевезення протягом 2015 року склали 41,3 млн. осіб або 92,1% обсягу аналогічних перевезень 2014 року, вантажоперевезення – 3,2 млн. т вантажів, що дорівнювало 231,9% від обсягу 2014 року.

З метою розвитку комунального транспорту, покращення якості перевезення пасажирів (тролейбусним транспортом протягом 2015 року скористались 14,5 млн. пасажирів, що на 1,4% менше від обсягів попереднього року) тривала робота щодо реалізації проекту, який передбачає закупівлю рухомого складу ДКП «Електроавтотранс».

Забезпеченість автомобільними шляхами та їх технічний стан, зношеність рухомого складу не повною мірою відповідають потребам економіки міста та населення. Тому щороку з бюджету виділяються кошти на розбудову й модернізацію дорожньо-транспортної інфраструктури міста, утримання доріг, вибірковий капітальний ремонт окремих вулиць, площ внутрішньо-квартальних територій, поточний ремонт міжбудинкових проїздів тощо.

Інвестиційна активність та будівельна діяльність

Постійні курсові коливання на валютному ринку України вплинули на динаміку залучення прямих іноземних інвестицій в економіку м. Івано-Франківська: за підсумками 2015 року обсяг акціонерного капіталу нерезидентів, за попередніми даними, скоротився на 7,9% та в номінальному еквіваленті склав 464,8 млн. дол. США (накопиченим підсумком з початку інвестування). Впродовж 2015 року іноземними інвесторами вкладено 10 млн. дол. США прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу). Зменшення капіталу за цей період становить 49,9 млн. дол. США, у тому числі за рахунок курсової різниці – 49,1 млн. дол. США

Проте завдяки позитивному інвестиційному клімату, який існує в місті впродовж багатьох років, успішній діяльності підприємств з іноземними інвестиціями, в Івано-Франківську обсяг прямих іноземних інвестицій у розрахунку на одиницю населення залишався значно вище, ніж по Україні (станом на 31 грудня 2015 року в Івано-Франківську – 1 848,2 дол. США, по Україні – 1 014,3 дол. США).

Найбільш привабливими галузями економіки для іноземних інвесторів залишалися промисловість і торгівля, куди у 2015 році було інвестовано понад 90% обсягу залученого іноземного капіталу.

У 2015 році було зафіксовано збільшення обсягів робіт у житловому будівництві та введення в експлуатацію житлових площ у сільській місцевості. Втім, що стосується введення в експлуатацію житлових площ в обласному центрі, то спостерігалось значне скорочення обсягів, у тому числі через законодавчі обмеження щодо прийняття в експлуатацію будинків, побудованих без дозволу на виконання будівельних робіт. Загалом за рахунок усіх джерел фінансування протягом 2015 року на території Івано-Франківської міської ради прийнято в експлуатацію 398,7 тис. кв. м житла, що становило 104,6% фактичного показника 2014 року. Слід зазначити, що вищевказаний показник введеного в експлуатацію житла у розрахунку на 1 000 осіб населення більше ніж ушестеро перевищив середнє значення по країні (без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції).

Внаслідок обмежених можливостей бюджетів усіх рівнів фінансування регіональних програм щодо забезпечення населення доступним житлом у 2015 році не здійснювалось.

Житлово-комунальне господарство міста

Житлово-комунальному господарству м. Івано-Франківська, як і для переважної більшості міст України, притаманний високий рівень зношеності основних засобів (зокрема, житлового фонду), об'єктів інженерної та транспортної інфраструктури міста. Міська влада щороку виділяє кошти на фінансування заходів у сфері житлово-комунального господарства та приділяє особливу увагу інвестиційним програмам та програмам розвитку міжнародного співробітництва, в тому числі з міжнародними фінансовими інституціями.

Як відомо, заборгованість є ключовою проблемою у сфері надання житлово-комунальних послуг будь-якого міста і м. Івано-Франківськ не є винятком. Незважаючи на складну суспільно-політичну ситуацію в країні мешканці Івано-Франківська продовжують регулярно сплачувати рахунки за надані житлово-комунальні послуги (рівень оплати дещо збільшився), проте підвищення тарифів на комунальні послуги призвело до нарощування комунальної заборгованості, яка станом на 01.01.2016 р. перебувала на високому рівні (367,8 грн. у розрахунку на 1 мешканця міста). Місцева влада вживає певних заходів для того, щоб заборгованість не підвищувалась. Зокрема, укладаються довгострокові договори з реструктуризації накопиченого боргу неплатоспроможних споживачів. Виконується програма адресної соціальної допомоги малозабезпеченим верствам населення у вигляді житлових субсидій.

Земельні ресурси та комунальна власність

Івано-Франківська міська рада від імені та в інтересах територіальної громади відповідно до чинного законодавства наділена повноваженнями щодо володіння, користування та розпорядження об'єктами права комунальної власності. За результатами 2015 року обсяг надходжень від операцій з майном та землею комунальної власності (продаж та оренда) дорівнював 83,9 млн. грн. (139,4% до обсягу 2014 року), а його частка у структурі доходної частини консолідованого бюджету міста без урахування трансфертів становила 11,9%.

Обсяги надходжень від оренди землі та майна, які перебувають у розпорядженні територіальної громади м. Івано-Франківська, зберігають тенденцію до збільшення. Значною мірою цьому сприяє робота міської ради у напрямі покращення управління наявним майном, перегляд орендних ставок та введення в дію з 01.01.2015 р. коефіцієнта індексації до нормативної грошової оцінки земельних ділянок. Сукупний обсяг надходжень плати за оренду цілісних майнових комплексів та орендної плати за землю у 2015 році склав 57,6 млн. грн., що формує понад 9% доходної частини загального фонду без урахування трансфертів.

У 2015 році одним з важливих джерел наповнення спеціального фонду консолідованого бюджету міста залишалися надходження від реалізації земельних ділянок, що перебувають у комунальній власності, а також надходження від операцій з приватизації майна. Такі надходження за підсумками січня-грудня минулого року сформували близько 62% бюджету розвитку (26,3 млн. грн. або 178,3% до надходжень 2014 року), кошти якого спрямовувались на покращення міської інфраструктури (зокрема, соціальної та транспортної інфраструктури, благоустрою міста, житлово-комунального господарства).

Бюджет міста

За структурою консолідований бюджет міста складається з міського бюджету і 5 сільських. Для повного та всебічного вивчення показників консолідований бюджет міста Івано-Франківськ представлено у форматі бюджетного балансу.

Бюджет міста Івано-Франківськ у форматі бюджетного балансу в 2013-2015 рр., тис. грн.

Показник	2013			2014			2015		
	заг. фонд	спец. фонд	всього	заг. фонд	спец. фонд	всього	заг. фонд	спец. фонд	всього
Операційні надходження всього	732 732,1	101 822,5	834 554,6	808 927,4	162 950,4	971 877,8	1 353 298,5	80 131,2	1 433 429,7
Операційні видатки всього	752 321,8	38 190,4	790 512,1	793 572,8	83 230,0	876 802,8	1 121 577,4	30 108,5	1 151 685,9
Операційний баланс	-19 589,7	63 632,2	44 042,5	15 354,6	79 720,3	95 075,0	231 721,1	50 022,7	281 743,8
Фінансовий дохід	694,5	2,9	697,5	0,3	6,5	6,8	5,2	3,6	8,8
Виплата доходу за зобов'язаннями, обслуговування боргу	71,0	0,0	71,0	69,2	0,0	69,2	59,2	0,0	59,2
Фінансовий баланс	623,5	2,9	626,5	-68,9	6,5	-62,4	-54,0	3,6	-50,4
Поточний баланс	-18 966,1	63 635,1	44 669,0	15 285,7	79 726,8	95 012,6	231 667,1	50 026,3	281 693,4
Капітальні надходження всього	11,5	18 108,2	18 119,7	2,5	25 622,6	25 625,0	0,5	26 315,0	26 315,5
Капітальні видатки всього	0,0	86 621,5	86 621,5	0,0	124 873,2	124 873,2	0,0	276 489,8	276 489,8
Капітальний баланс	11,5	-68 513,4	-68 501,8	2,5	-99 250,7	-99 248,2	0,5	-250 174,7	-250 174,2
Баланс після капітальних видатків	-18 954,6	-4 878,3	-23 832,8	15 288,2	-19 523,8	-4 235,6	231 667,6	-200 148,5	31 519,2
Надання пільгових кредитів громадянам на будівництво житла (з урахуванням повернення)	0,0	-204,4	-204,4	0,0	-370,2	-370,2	10,0	-424,3	-414,3
Профіцит/дефіцит	-18 954,6	-4 673,9	-23 628,5	15 288,2	-19 153,7	-3 865,5	231 657,6	-199 724,2	31 933,4
Фінансування	18 954,6	4 673,9	23 628,5	-15 288,2	19 153,7	3 865,5	-231 657,6	199 724,2	-31 933,4
БАЛАНС	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Джерело: Фінансове управління Івано-Франківської міської ради

За підсумками 2015 року консолідований бюджет м. Івано-Франківська мав позитивне значення операційного балансу за загальним та спеціальним фондами (231,7 млн. грн. та 50,0 млн. грн. відповідно). Приріст надходжень за загальним фондом відбувся переважно за рахунок податкових надходжень (з урахуванням змін, внесених у IV кварталі 2014 року до Податкового та Бюджетного кодексів

України) та надходжень офіційних трансфертів з державного бюджету. Так, з 1 січня 2015 року відбулось розширення джерел доходів загального фонду за рахунок акцизного податку (88,9 млн. грн.), податку на нежитлову нерухомість (7,3 млн. грн.), транспортного податку (1,7 млн. грн.), а також плати за надані в оренду водні об'єкти місцевого значення. Крім того, окремі джерела доходів спеціального фонду, а саме: єдиний податок – 79,9 млн. грн., податок на житлову нерухомість – 1,0 млн. грн. та екологічний податок – 0,1 млн. грн. перейшли до складу доходів загального фонду, тим самим збільшивши обсяги доходів загального фонду та, відповідно, зменшивши обсяги доходів спеціального фонду.

У 2015 році Івано-Франківська міська рада не проводила операцій з тимчасовими бюджетними коштами, що зумовило негативне значення фінансового балансу, зважаючи на існуючі витрати, пов'язані з виплатами відсоткових платежів за користування кредитними коштами НЕФКО (59,2 тис. грн. протягом січня-грудня 2015 року).

Суттєве випередження темпів зростання капітальних видатків над темпами зростання капітальних надходжень, що характерно для консолідованого бюджету міста, та є типовим для більшості місцевих бюджетів України, спричинило негативне сальдо капітального балансу, яке за результатами 2015 року дорівнювало (-)250,2 млн. грн. Водночас позитивне сальдо поточного балансу не повністю покрило негативне сальдо капітального балансу, у зв'язку з чим консолідований бюджет міста за спеціальним фондом у звітному періоді було виконано з дефіцитом у обсязі 199,7 млн. грн. (з урахуванням надання та повернення пільгових кредитів громадянам на будівництво житла). Основним джерелом фінансування при цьому виступали кошти, що передаються із загального фонду.

Загалом консолідований бюджет міста за підсумками 2015 року виконано з профіцитом обсягом 31,9 млн. грн., у тому числі профіцит за загальним фондом становив 231,7 млн. грн.

На відміну від попередніх бюджетних періодів, консолідований бюджет міста Івано-Франківська у 2015 році не залучав ані короткострокові, ані середньострокові безвідсоткові позички з єдиного казначейського рахунку. Однак, за консолідованим бюджетом міста зберігалася заборгованість за залученими протягом 2009-2013 рр. середньостроковими позичками у сумі 66,3 млн. грн.

На погашення частини кредиту від фінансової установи в рамках інвестиційного проекту «Підвищення енергоефективності в будівлях навчальних закладів м. Івано-Франківська» за рахунок технічного сприяння Північної екологічної фінансової корпорації НЕФКО впродовж 2015 року спрямовано 0,9 млн. грн. та 0,3 млн. грн. у еквіваленті (згідно із затвердженими графіками). Таким чином, залишок заборгованості за кредитом станом на 01.01.2016 р. складав близько 1 млн. грн. у еквіваленті (з урахуванням коливань курсової різниці).

Крім того, в рамках фінансування енергоощадного проекту «Вуличне освітлення у м. Івано-Франківську» за проектом міжнародної технічної допомоги НЕФКО у другій половині минулого року було здійснено запозичення до міського бюджету у сумі 3,6 млн. грн. за одночасного часткового повернення раніше отриманого

траншу у розмірі 225 тис. грн. Станом на 01.01.2016 р. заборгованість за кредитними коштами складала близько 3,4 млн. грн.

Виконання бюджету з профіцитом позитивно вплинуло на ліквідність бюджету. Так, за підсумками 2015 року показники ліквідності консолідованого бюджету за загальним та спеціальним фондами перебували на рівні дещо вищому за помірний (5,7% та 11,7% відповідно).

Виконання доходної частини бюджету міста

Доходна частина консолідованого бюджету міста Івано-Франківська на 2015 рік сформована з урахуванням норм Закону України від 28.12.2014 р. №71-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи», Закону України від 28.12.2014 р. №79-VIII «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин» та інших законодавчих актів. Варто зазначити, що законодавчі зміни мали суттєвий вплив на структуру доходної частини, зокрема, загального та спеціального фондів.

Запланований на 2015 рік обсяг надходжень до консолідованого бюджету м. Івано-Франківська було переглянуто та збільшено на 27,4% до 1 395,2 млн. грн. (без урахування трансфертів – на 56,1% до 635,2 млн. грн.). Фактично протягом 2015 року до консолідованого бюджету міста надійшло доходів без урахування трансфертів обсягом 703,5 млн. грн., що перевищило показники попереднього року на 34,4%. Виконання уточненого річного плану за доходами консолідованого бюджету міста без урахування трансфертів становило 110,8% (у т. ч. за загальним фондом – 108,3%, за спеціальним фондом – 132,5%).

Збільшення доходної частини консолідованого бюджету Івано-Франківська без урахування трансфертів позитивно вплинуло на бюджетну забезпеченість міста. Індикатор бюджетної забезпеченості міста перебував на помірному рівні (2 797,0 грн. у розрахунку на 1 мешканця), що на 32,4% перевищило значення за 2014 рік й на 1,9% – середнє значення по країні (2 744,0 грн.).

Структурні пропорції формування доходної частини консолідованого бюджету міста Івано-Франківська у 2015 році були типовими для більшості місцевих бюджетів України. Найвагомішими джерелами формування доходів консолідованого бюджету міста були податкові надходження та офіційні трансферти.

До загального фонду консолідованого бюджету міста Івано-Франківська протягом 2015 року надійшло доходів без урахування трансфертів обсягом 618,8 млн. грн. (на 52,8% більше ніж протягом 2014 року). Основним джерелом доходної бази залишалися надходження податку на доходи фізичних осіб, які становили 320 млн. грн. або 51,7% доходів загального фонду консолідованого бюджету без урахування трансфертів. Уточнений річний план за податком на доходи фізичних осіб було виконано на рівні 106%. При цьому в місті зберігався високий рівень

галузевої диверсифікації джерел наповнення, а також високий рівень диверсифікації у частині найбільших платників податків.

Далі за обсягами джерел формування доходів загального фонду виділялися місцеві податки й збори, а серед них: єдиний податок (79,9 млн. грн. або 110,1% від запланованого обсягу на 2015 рік) та плата за землю (75,7 млн. грн. або 108% річного плану); а також нововведений внутрішній податок на товари та послуги, а саме: акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі підакцизними товарами (88,9 млн. грн. або 111,3% запланованого на 2015 рік обсягу).

Доходи спеціального фонду впродовж 2015 року скоротились на 43,6% у порівнянні з попереднім роком (до 106,4 млн. грн. станом на 01.01.2016 р.), що відбулось, переважно, за рахунок зменшення обсягів трансфертів з державного бюджету та зарахуванням до доходів загального фонду єдиного податку, екологічного податку та податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.

Зростання надходжень коштів від продажу землі (у 1,6 рази до 18,1 млн. грн.), коштів від відчуження комунального майна (у 2,4 рази до 8,2 млн. грн.) та коштів пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту (у 1,4 рази до 16,3 млн. грн.) дозволило частково нівелювати вилучення єдиного податку та податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, із структури бюджету розвитку.

Затверджений на 2015 рік з урахуванням змін план за надходженнями офіційних трансфертів з державного бюджету було встановлено на рівні 760 млн. грн. або 160,3% до фактично отриманих трансфертів за 2014 рік. Протягом 2015 року місто Івано-Франківськ отримало кошти з державного бюджету у вигляді субвенцій на суму 756,3 млн. грн. (зокрема, освітня субвенція – 180,2 млн. грн., медична субвенція – 160,4 млн. грн.), з яких 734,5 млн. грн. або 97,1% надійшло до загального фонду. Рівень виконання запланованого річного показника за підсумками 2015 року становив 99,5% (у т.ч. за освітньою та медичною субвенціями кошти надійшли у повному обсязі).

Виконання видаткової частини бюджету міста

Запланований на 2015 рік обсяг видатків з консолідованого бюджету м. Івано-Франківська також було переглянуто та збільшено на 26,7% або до 1 440,8 млн. грн. (у т.ч. обсяг видатків без урахування трансфертів та пільгового молодіжного іпотечного кредитування – на 26% або до 1 398,5 млн. грн., а саме: за загальним фондом – на 18,9% до 1 110,4 млн. грн., за спеціальним фондом – на 68,7% до 288,2 млн. грн.).

За результатами звітного періоду з консолідованого бюджету міста здійснено видатків без урахування трансфертів та пільгового молодіжного іпотечного кредитування обсягом 1 386,1 млн. грн. (у т.ч. за загальним фондом – 1 101,0 млн. грн., за спеціальним фондом – 285,1 млн. грн.). У порівнянні з

2014 роком видаткова частина консолідованого бюджету міста Івано-Франківська протягом 2015 року зросла на 41,3% чому, зокрема, сприяли перегляд мінімальних соціальних стандартів у цілому в державі, вартості комунальних послуг та зростання обсягів надходжень до бюджету розвитку. У структурі видаткової частини бюджету міста за функціональною класифікацією основна сума бюджетних асигнувань і надалі припадає на галузі бюджетної сфери та соціального захисту.

Протягом 2015 року у м. Івано-Франківську зберігався помірний рівень виконання видаткової частини консолідованого бюджету. Затверджений на 2015 рік з урахуванням змін план за видатками бюджету міста (без урахування трансфертів та пільгового молодіжного іпотечного кредитування) за підсумками 2015 року було виконано на 99,1%, у тому числі план за видатками загального фонду – на 99,2%, план за видатками спеціального фонду – на 98,9%.

При цьому кредиторська заборгованість консолідованого бюджету м. Івано-Франківська протягом 2015 року зменшилася у 1,5 рази (у т.ч. за загальним фондом – на 11,1%, за спеціальним фондом – на 100%) і станом на 01.01.2016 р. дорівнювала 29,2 млн. грн. (2,6% до запланованого на 2015 рік обсягу видатків), термін оплати за якою станом на 01.01.2016 р. ще не настав.

Складовою частиною витрат консолідованого бюджету міста з початку 2015 року були кошти, що передавались до державного бюджету або реверсна дотація. Протягом 2015 року фінансування зазначеної статті було забезпечено у відповідності до бюджетних призначень (100% затвердженого плану на 2015 рік або 18,2 млн. грн.).

Видатки міського бюджету у звітному періоді фінансувалися у межах надходження доходів. У першу чергу проводилося фінансування видатків на захищені та першочергові статті (87,3% загального обсягу поточних видатків за підсумками 2015 року), в тому числі: на оплату праці працівників бюджетних установ, нарахування на заробітну плату, оплату комунальних послуг та енергоносіїв, продукти харчування, медикаменти та перев'язувальні матеріали, трансферти населенню та місцевим бюджетам, а також на дослідження і розробки, державні програми. Водночас слід зазначити, що обсяг капітальних видатків, які здійснювались з консолідованого бюджету м. Івано-Франківська, збільшився у 2,2 рази, а їх доля складала понад 19% у загальному обсязі витрат. За рахунок вказаних коштів у м. Івано-Франківську впродовж 2015 року реалізовувались різні проекти розвитку міської інфраструктури.

Місто вчасно та у повному обсязі виконувало план своїх зобов'язань з обслуговування боргу. Зокрема, протягом 2015 року із загального фонду консолідованого бюджету міста було виплачено відсоткового доходу за зобов'язаннями обсягом 59,2 тис. грн.

Бюджет міста на 2016 рік

Основні параметри бюджету м. Івано-Франківська на 2016 рік сформовано з урахуванням змін, внесених до Бюджетного та Податкового законодавства. Плановими показниками бюджету міста на 2016 рік передбачається скорочення як обсягу доходної частини консолідованого бюджету (на 1,3% у порівнянні з 2015 роком), так і видаткової частини (на 2,7%).

Зважаючи на нестійке відновлення світової економіки у 2016 році, наслідки якої безпосередньо впливають на національну та регіональну економіку, все ще існує певна необхідність у здійсненні економії бюджетних коштів шляхом виключення неперіоритетних та неефективних витрат, насамперед тих, що не забезпечують виконання основних функцій і завдань органів місцевого самоврядування.

Боргові зобов'язання

Сума прямого боргу Івано-Франківської міської ради станом на 01.01.2016 р. дорівнювала 70,6 млн. грн. та складалася із залишку заборгованості за кредитними коштами від НЕФКО в рамках проекту «Підвищення енергоефективності в будівлях навчальних закладів м. Івано-Франківська» (екв. 1 млн. грн.), проекту «Вуличне освітлення у м. Івано-Франківськ» (3,4 млн. грн.), а також непогашених залишків за середньостроковими позичками з єдиного казначейського рахунку (66,3 млн. грн.). Пряме боргове навантаження консолідованого бюджету міста Івано-Франківська за підсумками 2015 року перебувало на помірному рівні (10% до обсягу доходної частини консолідованого бюджету міста за 2015 рік без урахування трансфертів).

Консолідований борг міста Івано-Франківськ станом на 01.01.2016 р. складав 292,2 млн. грн. (без урахування простроченої кредиторської заборгованості комунальних підприємств) і включав, прямиий борг (70,6 млн. грн.) та суму наданих містом гарантій КП «Івано-Франківськводокотехпром» в рамках проекту «Розвиток міської інфраструктури» та ДМП «Івано-Франківськтеплокомуненерго» в рамках проекту «Реконструкція та модернізація системи теплопостачання в районі вулиць Довга-Карпатська м. Івано-Франківська» (екв. 221,6 млн. грн.).

Оскільки кредитні угоди є довгостроковими, графіки погашення основних сум боргу та виплати відсотків за ними є рівномірно розподіленими у часі, консолідоване боргове навантаження бюджету м. Івано-Франківська можна вважати вищим за помірне: співвідношення обсягу консолідованого боргу до обсягу доходної частини консолідованого бюджету міста за 2015 рік без урахування трансфертів становило 41,5%. Крім того, консолідоване боргове навантаження може суттєво підвищитись, якщо ДМП «Івано-Франківськтеплокомуненерго» до кінця 2016 року буде розпочато проект «Реконструкція та модернізація системи теплопостачання міста Івано-Франківська», в рамках якого за результатами проведених тендерних торгів буде отримано кредит від Європейського банку реконструкції та розвитку згідно з умовами укладеного кредитного договору від 05.11.2014 р.

Висновок

За результатами аналізу кредитний рейтинг м. Івано-Франківська підтверджено на рівні **uaBBB+**, прогноз «стабільний».

Голова рейтингового комітету

О. В. Шубіна

Старший фінансовий аналітик

О. П. Пугачова

Додатки

Додаток до рейтингового звіту №1

Динаміка агрегованих бюджетних показників м. Івано-Франківська у форматі бюджетного балансу, тис. грн.

Показник	2011	2012	2013	2014	2015
Податкові надходження	359 798,4	402 083,0	428 746,9	453 850,4	578 344,6
Платежі, штрафи та інші операційні надходження	40 236,2	49 234,4	48 081,8	54 806,1	98 813,4
Отримані трансферти на здійснення поточних видатків	288 794,4	389 688,4	357 725,9	463 221,3	756 271,6
Операційні надходження всього	688 829,1	841 005,8	834 554,6	971 877,8	1 433 429,7
Поточні видатки	395 578,3	507 446,2	529 033,8	537 410,3	712 498,9
Субсидії та поточні трансферти	215 925,8	271 381,1	261 478,3	339 392,5	439 187,0
Операційні видатки всього	611 504,1	778 827,3	790 512,1	876 802,8	1 151 685,9
Операційний баланс	77 325,0	62 178,5	44 042,5	95 075,0	281 743,8
Фінансовий дохід	98,3	549,0	697,5	6,8	8,8
Виплата доходу за зобов'язаннями, обслуговування боргу	164,3	38,6	71,0	69,2	59,2
Фінансовий баланс	-66,0	510,4	626,5	-62,4	-50,4
Поточний баланс	77 259,0	62 689,0	44 669,0	95 012,6	281 693,4
Капітальні надходження	13 299,2	12 843,7	8 569,3	14 761,4	26 315,5
Субсидії та трансферти на здійснення капітальних видатків	0,0	11 936,8	9 550,4	10 863,6	0,0
Капітальні надходження всього	13 299,2	24 780,5	18 119,7	25 625,0	26 315,5
Капітальні видатки	72 747,2	58 941,6	57 754,4	77 388,4	186 272,0
Капітальні трансферти без трансфертів до бюджету розвитку	5 062,3	10 548,4	28 867,1	47 484,8	90 217,7
Капітальні видатки всього	77 809,4	69 490,1	86 621,5	124 873,2	276 489,8
Капітальний баланс	-64 510,2	-44 709,5	-68 501,8	-99 248,2	-250 174,2
Баланс після капітальних видатків	12 748,8	17 979,5	-23 832,8	-4 235,6	31 519,2
Кредитування*	321,1	342,8	-204,4	-370,2	-414,3
Профіцит / дефіцит	12 427,7	17 636,6	-23 628,5	-3 865,5	31 933,4
Фінансування	-12 427,7	-17 636,6	23 628,5	3 865,5	-31 933,4
БАЛАНС	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

* надання пільгових кредитів громадянам на будівництво житла (з урахуванням повернення)

Джерело: Фінансове управління Івано-Франківської міської ради

Додаток до рейтингового звіту № 2

Динаміка основних джерел фінансування консолідованого бюджету м. Івано-Франківська, тис. грн.

Показник	2011	2012	2013	2014	2015
Профіцит/дефіцит	12 427,7	17 636,6	-23 628,5	-3 865,5	31 933,4
Фінансування	-12 427,7	-17 636,6	23 628,5	3 865,5	-31 933,4
Зміни залишків	-10 593,4	-31 174,0	-4 754,7	10 112,2	-33 328,1
залишок на початок року	16 066,2	26 659,6	57 833,6	62 588,3	52 476,1
залишок на кінець року	26 659,6	57 833,6	62 588,3	52 476,1	85 804,1
Фінансування за рахунок казначейського рахунку	3 200,0	12 258,7	28 000,0	-1 205,2	0,0
Залучення	263 891,0	363 999,7	363 834,9	216 900,0	0,0
Погашення	-260 691,0	-351 741,0	-335 834,9	-218 105,2	0,0
Зміни обсягів депозитів та цінних паперів, що використовуються для управління ліквідністю	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Повернення коштів з депозитів або пред'явлення цінних паперів	1 600,0	8 300,0	6 000,0	0,0	0,0
Розміщення коштів на депозитах або придбання цінних паперів	-1 600,0	-8 300,0	-6 000,0	0,0	0,0
Фінансування за борговими операціями	-4 900,1	1 671,3	383,2	-1 113,0	2 251,9
Запозичення	599,9	2 099,8	1 240,3	0,0	3 600,0
Погашення	-5 500,0	-428,5	-857,1	-1 113,0	-1 348,1
Інші розрахунки	-134,2	-392,6	0,0	-3 928,5	-857,3
БАЛАНС	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Джерело: Фінансове управління Івано-Франківської міської ради